

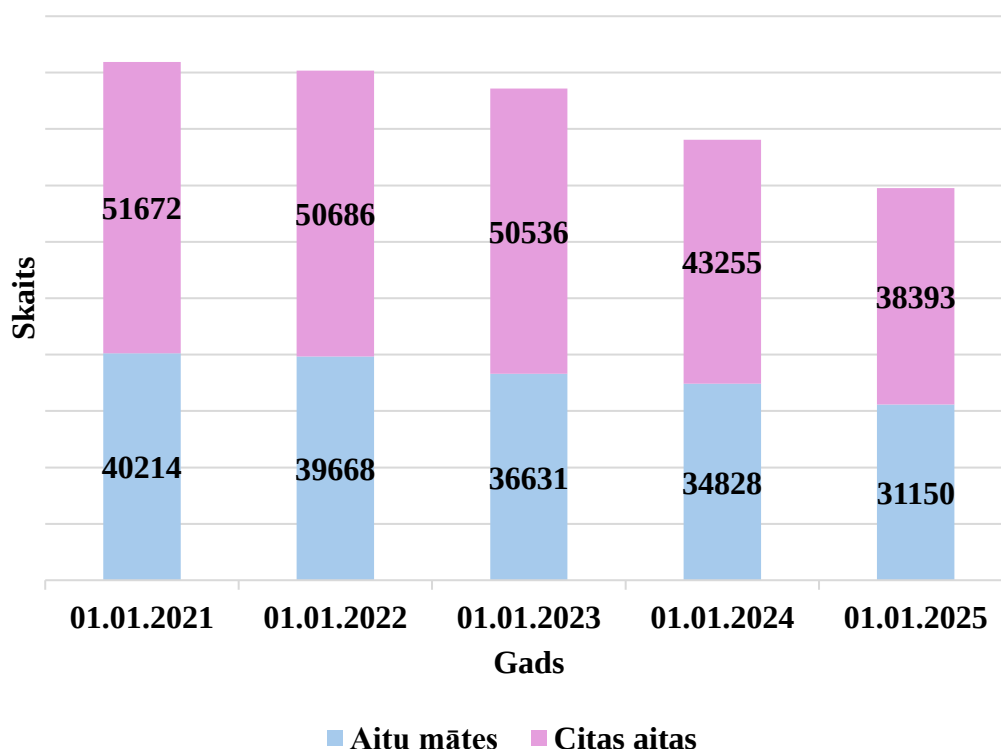
Aitkopības nozares apskats par 2024. gadu

Aitkopības nozarē 2024. gads kopumā vērtējams kā veiksmīgs. Salīdzinoši vēsais un dažos reģionos sauss pavasaris radīja lielas grūtības ganību sezonas uzsākšanā un kvalitatīva rupjās lopbarības pirmā plāvuma iegūšanu. Vasaras vidū un beigās pietiekams nokrišņu daudzums deva iespēju lielākai daļai saimniecību sagatavot rupjo lopbarību pietiekamā daudzumā. Gada otrajā pusē pieaugošā jēru un citu grupu dzīvnieku iepirkuma cena gaļas pārstrādes uzņēmumos iepriecināja aitkopības nozarē strādājošās saimniecības.

Pēdējos gados Latvijā, tapāt kā ES dalībvalstīs, vērojama tendence samazināties aitu un ganāmpulku skaitam, lai gan pasaulē sakarā ar pieaugošo pieprasījumu pēc jēru gaļas aitu skaits nepārtraukti palielinās.

1. attēls

Aitu skaits Latvijā no 2021. līdz 2025. gada 1. janvārim

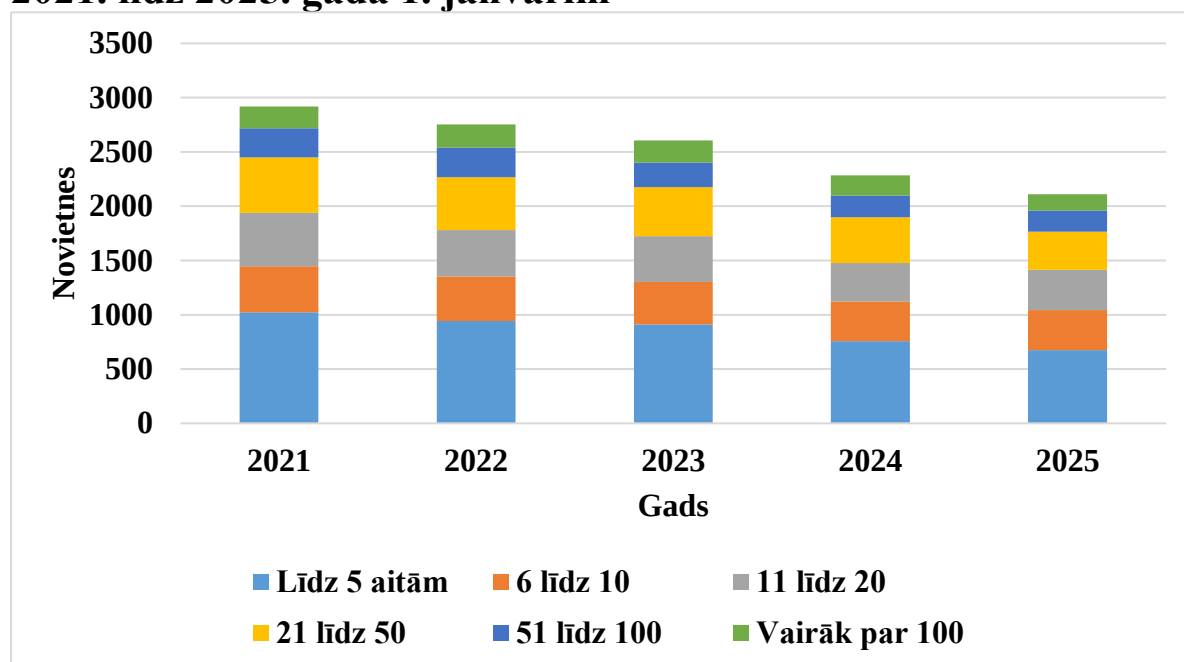
Avots: LDC, 2025

Latvijā kopējais aitu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem samazinājies attiecīgi par 11% no 2024. gada beigām līdz 2023. gada beigām, un par 9,4% 2024. gadā pret 2023. gadu. Aitu māšu skaits arī samazinājies par 5 un 10,5%. Pēdējā gada dati liecina par straujāku aitu un aitu māšu skaita samazinājumu, kam par iemeslu varētu būt aitkopības nozares nespēja konkurēt ar citām nozarēm, kā arī pieaugošo plēsēju daudzumu (vilki, lūši), kas nodara lielus zaudējumus aitkopības nozarei, it sevišķi mazajās saimniecībās.

Ar katru gadu samazinās arī novietņu skaits, kurās tiek turētas aitas, tas lielākoties notiek uz mazo ganāmpulku rēķina, kur kopējais aitu skaits nepārsniedz 5 dzīvniekus.

2. attēls

Novietņu daudzums Latvijā pēc aitu skaita novietnē no 2021. līdz 2025. gada 1. janvārim

Avots: LDC, 2025

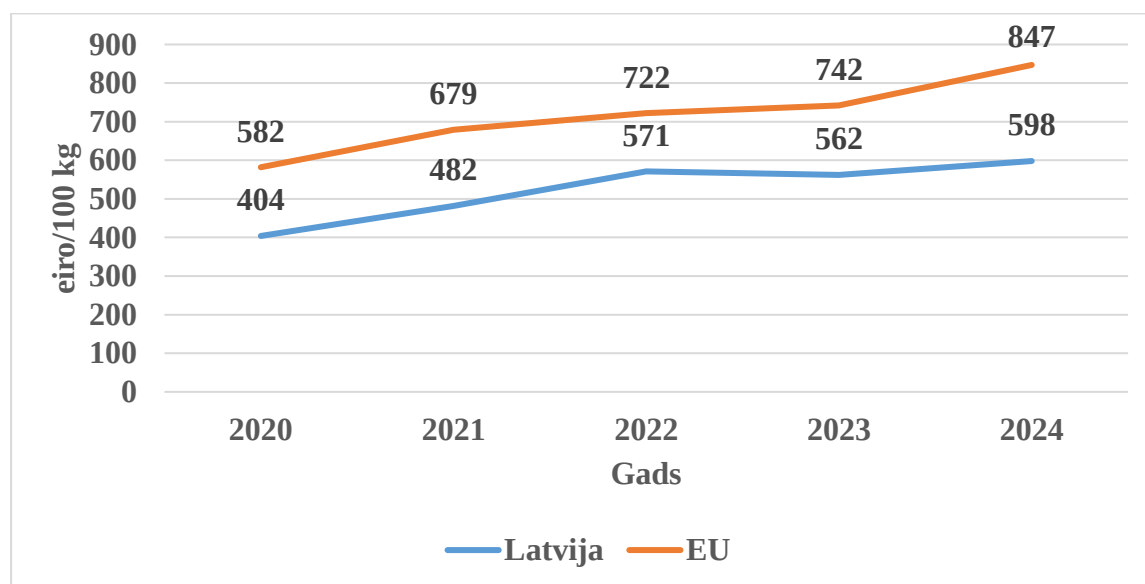
Latvijā pēdējos gados turpinās tendence palielināties dzīvnieku skaitam lielajos ganāmpulcos, samazinoties ganāmpulku skaitam, kuros ir salīdzinoši neliels aitu skaits. Aitkopības saimniecības specializējas, arvien lielāku uzsvāru liekot uz ganāmpulku izkopšanas pasākumiem.

Tirgus tendence attiecībā uz jēra gaļas cenām 2024. gadā (pēc *Eurostat* datiem), neskatoties uz kopējo aitu skaita pieaugumu pasaulē, ir ar augšupejošu tendenci, jo visā pasaulē 2024. gada nogalē tika novērots jēra gaļas cenu kāpums vidēji par 7%.

ES dalībvalstīs jēru iepirkuma cena pēdējā gada laikā palielinājās vēl straujāk un vasaras mēnešos sasniedza rekordus, palielinoties par vairāk nekā 14,1%, sasniedzot ES dalībvalstīs vidēji 8,45 eiro par kautķermeņa kilogramu. To izjuta arī Latvijas saimnieki, pieaugot jēru iepirkuma cenai vidēji par 6,4%, sasniedzot 5,98 eiro par kautķermeņa kilogramu.

3. attēls

Jēru liemeņu vidējā iepirkuma cena, eiro/100 kg

Avots: European Commission

DG Agriculture and Rural Development

Šo iepirkuma cenas kāpumu veicināja būtisks aitu, aitu māšu un jēra gaļas realizācijas samazinājums, ko būtiski ietekmē arī klimata pārmaiņas (pieaugošie karstuma un sausuma periodi), kā arī pieaugošo vīrusu izraisītās infekciozās slimības (MNS – mutes un nagu sērga, kā arī infekciozais katarālais drudzis jeb zilās mēles slimība).

Tas viss kopumā Latvijas aitkopības saimniecībām dod lielāku pārliecību un stabilitātes sajūtu, ļaujot ar lielām cerībām turpināt un palielināt ražošanas apjomus, taču arvien lielāka uzmanība būs jāpievērš saimniecību biodrošības pasākumiem.

Ilmārs GRUDULS,

LLKC konsultants piena kvalitātes jautājumos